

Solidarność

ZAGŁĘBIA MIEDZIOWEGO

PISMO ZARZĄDU REGIONU ZAGŁĘBIE MIEDZIOWE NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”

Solidarność wspiera polskich rolników

Szkolenie „Rozwój Związku”

W dniach 12-13 marca br. w siedzibie Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” odbyło się szkolenie „Rozwój Związku”. Warsztaty prowadził Janusz Zabiega kierownik Działu Szkoleń Komisji Krajowej.

W szkoleniu uczestniczyli członkowie organizacji w: KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Zakłady Wzbogacania Rud w Polkowicach, MERCUS Logistyka Sp. z o.o., Lear Corporation Poland II Sp. z o.o. Oddział w Legnickim Polu, Leadec Sp. z o.o. w Gliwicach Oddział Polkowice, Szkoły Podstawowej w Chobieni, II Liceum Ogólnokształcącego w Lubinie, Rella Investments Sp. z o.o. z siedzibą w Legnicy, ASP Polska Sp. z o.o. w Głogowie i Spółdzielni Mieszkaniowej „Nadodrże” w Głogowie.

Celem szkolenia było nabycie praktycznych umiejętności skuteczniejszego organizowania pracowników. W trakcie warsztatów uczestnicy poznali metody identyfikacji i sposoby rozwiązywania problemów pracowniczych, czynniki determinujące pozycję związku w zakładzie pracy, przeszkody uniemożliwiające rozwój związku i sposoby radzenia sobie z nimi. Liderzy związku opracowali strategię rozwoju NSZZ „Solidarność” w swoim zakładzie pracy.

Wybór przewodniczącego KO w PKP Cargo S.A. Dolnośląski Zakład Spółki we Wrocławiu oddział w Legnicy

W sali Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” odbyły się wybory przewodniczącego Komisji Oddziałowej NSZZ „Solidarność” Legnica PKP Cargo S.A. Dolnośląski Zakład Spółki we Wrocławiu.

Przewodniczącym Komisji Oddziałowej wybrany został Krystian Derkacz. Krystian Derkacz został również wybrany na delegata na Walne Zebranie Delegatów Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność”.

Nowa organizacja związkowa w w FM Logistic Sp. z o.o. w Głogowie

13 lutego 2024 roku została zarejestrowana nowa Organizacja Zakładowa NSZZ Solidarność w FM Logistic Sp. z o.o. w Głogowie. Wybrano Tymczasową Komisję Zakładową NSZZ Solidarność w składzie:

Sebastian Romaniak – przewodniczący TKZ

Angelika Miernik – zastępca przewodniczącego TKZ, sekretarz TKZ

Kalina Stańko – skarbnik TKZ
Tymczasowa Komisja Zakładowa będzie pełniła swoje obowiązki do czasu wyboru władz statutowych.

Zbliżają się terminy zeznań podatkowych i sprawozdań finansowych

Informacje dotyczące zeznań podatkowych i sprawozdań finansowych za 2023:

CIT-8 i CIT-8/O za rok 2023 Organizacja ma obowiązek złożyć we właściwym urzędzie skarbowym do 2 kwietnia 2024 r. elektronicznie lub w wersji papierowej pod warunkiem spełnienia wymogów opisanych poniżej.

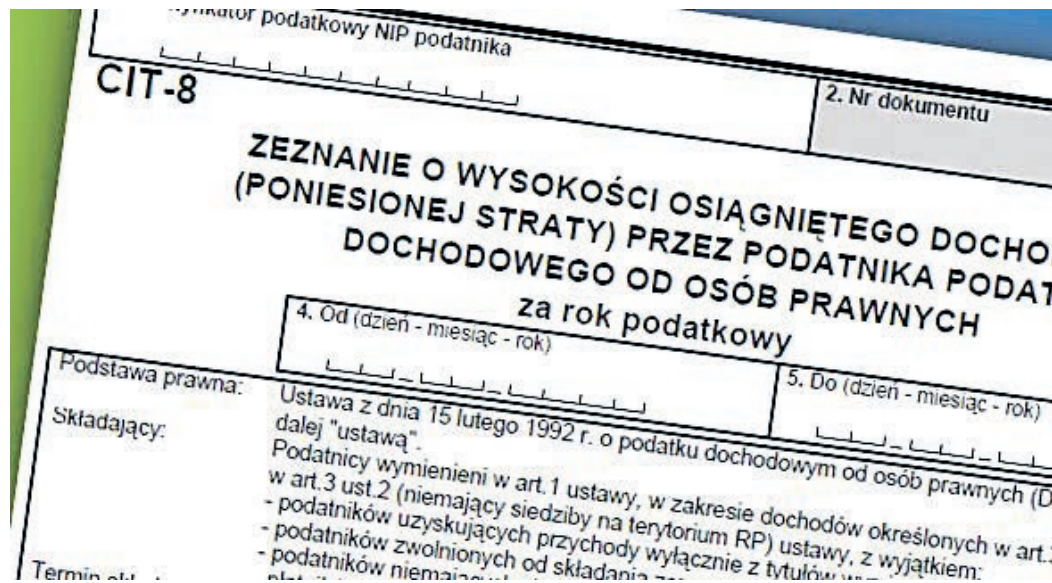
Link do CIT-8 za 2023 w wersji elektronicznej: <https://klient-ef formularz.mf.gov.pl/declaration/form/857a0ff5-8c29-4f35-bd57-15f1b6741d13/section/0/e2737460-e951-44d7-a7a5-7526d2ae44ae/0>

Można go podpisać tylko kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Zeznania CIT-8 nie można podpisać profilem zaufanym i nie można go wysłać przez platformę ePUAP. Osoba, która w Organizacji posiada kwalifikowany podpis elektroniczny może wysłać elektroniczne CIT-y pod warunkiem, że jest zgłoszone w urzędzie skarbowym jej pełnomocnictwo do wysyłania elektronicznych deklaracji. Pełnomocnictwo takie składa się w urzędzie skarbowym na druku UPL-1 w wersji papierowej, link do druku: https://www.podatki.gov.pl/media/4290/upl-1_06-08-2.pdf

W części C wpisuje się dane osoby, która będzie wysyłała elektroniczne deklaracje i posiada kwalifikowany podpis elektroniczny. W części E podpisują się osoby upoważnione do czynności prawnych przez Komisję Zakładową (Międzyzakładową, Podzakładową, Oddziałową).

Wyjątkowo CIT-8 i CIT-8/O można złożyć w wersji papierowej (np. wysłać pocztą lub złożyć osobiście w urzędzie skarbowym), ale tylko te podmioty, które

w 2023 r. nikomu w żadnej formie nie wypłacały wynagrodzenia, czy innych świadczeń, (PIT-R, PIT-4R, PIT-8C, PIT-11). Pozwala na to art. 27a ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2023 poz. 2805).

Związki zawodowe mają obowiązek przekazywania do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej sprawozdań finansowych, tj. rachunek wyników, bilans, informację dodatkową i uchwałę zatwierdzającą sprawozdanie, w terminie 10 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego. Wysyła się je za pomocą aplikacji

e-sprawozdania ze strony <https://e-sprawozdania.mf.gov.pl/ap/#/step2-start>

Sprawozdania finansowe wysyłane elektronicznie można podpisywać profilem zaufanym lub kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Należy je wysłać wyłącznie elektronicznie nie później niż 10 lipca 2024 r., tj. 10 dni od 30 czerwca 2024 r. ostatniego możliwego dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2023 r.

W razie wątpliwości można kontaktować się telefonicznie (511952364) lub mailowo (ksiegowosc.legnica@solidarnosc.org.pl) z Główną księgową Teresą Birus.

Wybory władz OZ w ASP w Głogowie

17 lutego br. odbyły się wybory uzupełniające w Organizacji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w A S P w Głogowie.

Wybrano nowe władze: przewodniczącą KZ wybrana została Maria Drodzowska

W skład Komisji Zakładowej wchodzi: Drodzowska Maria – przewodnicząca KZ, Gałaj Anna – zastępca przewodniczącego oraz sekretarz KZ, Piaseczna Izabela – skarbnik KZ

Komisję Rewizyjną reprezentują: Dominiak Waldemar – przewodniczący, Juretko Dorota – członek, Pośnik Grzegorz – członek

Regionalną Komisję Wyborczą reprezentował Mirosław Kaszowski.

Komunikaty działaczy opozycji antykomunistycznej

Od dnia 1 marca 2024 r. kwota miesięcznego progu uprawniającego do świadczenia wyrównawczego dla działaczy opozycji antykomunistycznej będzie wynosiła 3 415,50 zł.

Od dnia 1 marca 2024 wysokość świadczenia dla działaczy opozycji antykomunistycznej będzie wynosić 1 780,96 zł netto.

W imieniu Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” składam rodzinie i bliskim wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

SEBASTIANA DERKACZA

Zastępcy przewodniczącego i skarbnika Zarządu Regionu

Pokój Jego duszy

Bartosz Budziak

Przewodniczący Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność”

Zmarł Sebastian Derkacz zastępca przewodniczącego i skarbnik Zarządu Regionu

Z głębokim żalem informujemy, że wczoraj, 15 lutego w wieku 44 lat, zmarł nasz Przyjaciel Sebastian Derkacz, II Zastępca przewodniczącego i Skarbnik Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność”.

Sebastian Derkacz był członkiem Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe

NSZZ „Solidarność” od 2018 roku. Jednocześnie był przewodniczącym Komisji Oddziałowej NSZZ „Solidarność” w PKP Cargo w Legnicy i zastępcą przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” PKP Cargo S.A. Dolnośląski Zakład Spółki we Wrocławiu. W Solidarności od 2010 r.

W kadencji 2014-2018 był członkiem Komisji Oddziałowej i Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” PKP Cargo S.A. we Wrocławiu oraz delegatem na Walne Zebranie Delegatów Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność”.

Ostatnie pożegnanie śp. Sebastiana Derkacza

W Sanktuarium Świętego Jacka z Legnicy została odprawiona Msza święta pogrzebowa, na którą przyszły setki związkowców z Solidarności, by pożegnać Sebastiana Derkacza. Mszy świętej przewodniczył ksiądz Andrzej Ziombra, a kazanie wygłosił ksiądz Roman Raczek. Uczestniczyło również dwadzieścia pocztów sztandarowych w tym poczet Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność”. Po mszy wierni przejechali na cmentarz komunalny przy ulicy Wrocławskiej, gdzie odbyły się dalsze uroczystości pogrzebowe.

Zarząd Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” popiera protest rolników

Stanowisko Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” ws. poparcia protestu NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”

Zarząd Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” uważa obecne protesty rolników za w pełni uzasadnione, a głoszone hasła i postulaty całkowicie odzwierciedlają rzeczywistość w jakiej znaleźli się rolnicy w Polsce. Wprowadzany przez Unię Europejską Zielony Ład w połączeniu ze zniesieniem

wszystko kosztem rolników indywidualnych.

Pomoc Ukrainie w walce z rosyjskim najeźdźcą jest niezbędna i powinna być systematycznie udzielana przez kraje Unii Europejskiej, ale nie kosztem poszczególnych grup zawodowych w Polsce

i pozostałych europejskich krajów. Bezpieczeństwo żywnościowe i miejsca pra-

ceł oraz niekontrolowanym importem niespełniających unijnych norm produktów rolnych i żywności z Ukrainy, bezpośrednio uderzają w cały polski sektor rolnictwa i producentów żywności. Władze unijne na pierwszym miejscu postawiły interes ogromnych firm z zagranicznym kapitałem operujących w Ukrainie –

cy w sektorze rolnictwa są kluczowe dla funkcjonowania polskiej gospodarki. Nie możemy, poprzez zaniechanie, dawać cichego przyzwolenia na obecne działania Komisji Europejskiej.

Zarząd Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” apeluje do Rządu RP oraz polskich europarlamentarzystów o podjęcie działań niwelujących negatywny wpływ niekontrolowanego importu żywności i wprowadzanego Zielonego Ładu. Interesy polskich producentów żywności powinny być zabezpieczone.

Jednocześnie apelujemy do członków NSZZ „Solidarność” o wspieranie polskich rolników w tych – czasem uciążliwych, ale całkowicie słusznych – protestach.

Wsparcie dla protestu NSZZ Rolników Indywidualnych Solidarność

W dniu 6 marca 2024 roku rolnicy z całej Polski zjechali do stolicy, by zaprotestować przeciwko unijnej polityce Europejskiego Zielonego Ładu oraz niekontrolowanemu napływowi produktów rolno-spożywczych z Ukrainy. Protest organizowany przez NSZZ Rolników Indywidualnych „S” wsparł Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”. W manifestacji uczestniczyło 250 związkowców z Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność”.

Zarząd Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” popiera działania organizacji w PKS w Lubinie

Stanowisko Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” z dnia 23 lutego 2024 roku ws. poparcia działań OZ w PKS w Lubinie

Zarząd Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” w pełni popiera działania Organizacji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w PKS w Lubinie, której celem jest uniemożliwienie dokonania zmiany statutu spółki. Proponowane zmiany są pogwałceniem praw akcjonariatu mniejszościowego i w konsekwencji zaszkodzą wszystkim pracownikom spółki.

Działania polegające na zwołaniu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki PKS Lubin S.A. przez większościowego akcjonariusza spółki – Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej TOUR Sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze, prowadzą do ograniczenia możliwości kontrolnych przedstawicieli załogi w Radzie Nadzorczej. Stanowi to zagrożenie dla miejsc pracy pracowników akcjonariuszy mniejszościowych. Istnieje realna obawa, że PKS Lubin S.A. posłuży do transferu środków na spłatę zadłużenia spółki większościowego akcjonariusza, a mniejszości

ciowi Członkowie Rady Nadzorczej nie będą mogli się temu przeciwstawić.

Wnioskowane zmiany w proponowanym kształcie są wypowiedzeniem wypracowanego konsensusu. Zarząd spółki w wyniku długoletnich wyrzeczeń pracowników, doprowadził do restrukturyzacji infrastruktury, zbudowania nowoczesnego taboru samochodowego, powstania stacji paliw gazowych CNG, rozwoju odnawialnych źródeł energii, nowoczesnych, doskonale wyposażonych warsztatów wraz z budynkiem biurowym. Powyższe osiągnięcia są wynikiem współpracy związków zawodowych i pracowników z zarządem spółki, który dba o interes załogi, utrzymanie miejsc pracy i podnoszenie wynagrodzeń.

Zarząd Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność” stanowczo żąda podjęcia przez większościowego akcjonariusza dialogu ze związkami zawodowymi i zaprzestania dalszych prób ograniczenia praw akcjonariuszy mniejszościowych – pracowników spółki.

Piotr Duda: Wielka manifestacja 10 maja i referendum ws. Zielonego Ładu

– Na posiedzeniu Komisja Krajowa podjęła dwie bardzo ważne decyzje. Pierwsza z nich dotyczy demonstracji, którą zorganizujemy 10 maja w Warszawie (...). Chcemy też powtórzyć to, co robiliśmy już w 2012 roku, też za rządu pana premiera Donalda Tuska, czyli ogólnokrajowe referendum, tym razem w sprawie tzw. Zielonego Ładu. Chcemy spytać o tę politykę Polaków (...), bo przecież te „zielone” dyrektywy osiągną każdego obywatela – powiedział Piotr Duda, przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, w rozmowie z Cezarym Krysztopą i Rafałem Wosiem.

Od dawna wiedzieliśmy, że tempo tych złych zmian, które osiągną każdego pracownika w Polsce, ale przede wszystkim obywatela, jest dla nas niebezpieczne – powiedział przewodniczący, pytany o politykę tzw. Zielonego Ładu.

Zaostrzenie protestu

Piotr Duda stwierdził, że dla Solidarności poparcie rolników podczas ich protestu 6 marca było bardzo ważne.

Ale tak jak zapowiadaliśmy, Solidarność na tym nie kończy. Stąd dzisiejsze posiedzenie Komisji Krajowej i kolejne decyzje – uchwała Komisji Krajowej

o zaostrzeniu naszego protestu – podkreślił przewodniczący.

Na posiedzeniu Komisja Krajowa podjęła dwie bardzo ważne decyzje. Pierwsza z nich dotyczy demonstracji, którą zorganizujemy 10 maja w Warszawie (...). Chcemy też powtórzyć to, co robiliśmy już w 2012 roku, też za rządu pana premiera Donalda Tuska, czyli ogólnokrajowe referendum, tym razem w sprawie tzw. Zielonego Ładu. Chcemy spytać o tę politykę Polaków (...), bo przecież te „zielone” dyrektywy osiągną każdego obywatela – powiedział Piotr Duda.

Wczoraj na przykład została przegłosowana tzw. dyrektywa budowlana. Ona od 2025 roku dotknie każdego, kto ma mieszkanie czy dom. Dlatego chcemy doprowadzić do powołania komitetu ogólnopolskiego dotyczącego procedury referendum w sprawie Zielonego Ładu, aby Polacy mogli się wypowiedzieć na ten temat. Chcemy jak najszybciej zebrać 500 tys. podpisów – podkreślił przewodniczący, dodając, że liczy na to, iż podpisów będzie znacznie więcej.

Zapytany o możliwą reakcję ze strony obecnej władzy, Piotr Duda odparł:

Zapewne znów spotkamy się z frontalnym atakiem na Solidarność i na mnie osobiście. Ale ja się tym w ogóle nie przejmuję. Jestem już czternaście lat przewodniczącym Komisji Krajowej i dla mnie będzie to już „powtórka z rozrywki”. Gdy pokazujemy, że Solidarność faktycznie jest z drugim człowiekiem, z drugim pracownikiem, że potrafimy walczyć o dobre jutro polskich pracowników – wtedy nas atakują.

Dodał, że przykładem takiego ataku są insynuacje dotyczące płacenia przez Solidarność za udział w proteście 6 marca.

– Nie ma drugiego tak profesjonalnego związku zawodowego jak Solidarność. Jej członkowie płacą składki związkowe po to, by – jeśli faktycznie przychodzą ciężkie chwile i trzeba zaprotestować – mogli wsiąść do autokarów i przyjechać na manifestację. Sami więc to sobie finansują poprzez składki – podkreślił.

Ważne decyzje Komisji Krajowej

Obraująca w Spale Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” przyjęła uchwałę, zgodnie z którą 10 maja zorganizuje protest przeciw polityce tzw. Zielonego Ładu.

„Rozwiązania wdrażane w ramach Zielonego Ładu w przyszłości przełożą się

m.in. na podwyżki opłat za prąd, ciepło, nowe podatki za energię i paliwo, zakaz ogrzewania paliwami kopalnymi, a także wzrostu cen żywności i zagrożenia żywnościowego kraju. NSZZ «Solidarność» postanawia głośno wyrazić swój sprzeciw wobec takiej polityki, organizując protest 10 maja 2024 roku, a podczas tego protestu będziemy domagać się głębokiej rewizji polityki klimatycznej Unii Europejskiej” – napisano w uchwale.

Postanowiono także złożyć wniosek o rozpoznanie ogólnokrajowego referendum w sprawie Zielonego Ładu.

„NSZZ «Solidarność», która w przeszłości wywalczyła Polsce wolność, a później wielokrotnie korzystała z niej w słusznych sprawach, ponownie postanawia sięgnąć po najwyższą formę demokracji bezpośredniej, jaką jest referendum ogólnokrajowe, w którym zapytamy obywateli o kontynuację wprowadzenia w życie zielonego ładu. Referendum zostanie poprzedzone kampanią informacyjną. Pozwoli to na szeroką budującą świadomość publiczną debatę dotyczącą rzeczywistych skutków polityki klimatycznej UE, tak by każdy obywatel Polski mógł w oparciu o rzetelną wiedzę wyrazić swoje zdanie na ten temat” – czytamy w uchwale.

Źródło: tysol.pl

Internowani CZ. 3

Pierwsze dni internowania były naturalnie, trudne dla uwięzionych. Ośrodki odosobnienia to były, nierzadko, po prostu więzienia.

Jak wspominali: „wrzucono nas wszystkich do celi jak worki z kartoflami do piwnicy, nie żądano nawet o to by przedstawić wszystkim wiezionym politycznie statusu internowanego.” Robił wrażenie szcęk kluczy, łoskot zamykanej bramy. Inny internowany pisał „...stać, iść, czekać, wchodzić, wychodzić, w prawo, w lewo, prosto. Strażnicy nie odpowiadają na pytania, Nie widzą nas. Roboty”

Poza tym internowani obawiali się co właściwie z nimi uczynią, czy nie zostaną wywiezieni, czy nie będzie jakis egzekucji. Sytuacja była szczególnie, również ze względu na zbliżające się Święta Bożego Narodzenia. Podczas aranżowanych wigilii, łamano się opłatkiem, składano życzenie rychłego powrotu do rodzin.

Nawet funkcjonariusze służby więziennej pomagali. „W Wigilię oddziałowy podrzucił nam kilka świerkowych gałązek. Chłopcy natychmiast zaczęli komponować choinkę. Ze sreberka po czekoladzie zmajstrowali gwiazdkę. Cella posprzątana”.

W liście do rodziny internowany pisał: „Żyłem tak intensywnie przez ten otwarty dla wolności Polski luflucik wywalczony czynnem stoczniovców z Wybrzeża. Teraz znowu duszno, znowu kajdany dla polskiej myśli obca broń na straży obcej idei”.

NIE DAJEMY SIĘ

W ośrodku w Głogowie zawiązała się wspólnota tzw. „utwardzaczy”, którą utworzyli liderzy grup regionalnych, lekarze, inni internowani. Zadanie jakie sobie postawili to wspieranie słabszych psychicznie, podtrzymywanie na duchu i chronienie przed podpisaniem „lojalki”.

RELACJE ZE SŁUŻBĄ WIĘZIENNĄ

Oczywiście pomiędzy internowanymi objawiały się różnice poglądów na strategię pobytu w więzieniu. Jedni, bardziej umiarkowani postulowali ograniczoną współpracę ze służbą więzienną, inni bardziej radykalni sprzeciwiali się temu.

Jedna z relacji mówi: „SW ma przykazane traktować nas bardzo grzecznie. Wyżywają się później

na pozostałych, przeznaczonych do obsługi skazanych, więźniach pospolitych”. Niektórzy funkcjonariusze składali życzenia skazanym. Wykazywali z nimi solidarność np. w Kamiennej Górze, nie wpuścili SB-ków, którzy mieli stłumić głódówkę protestacyjną. Powiadomiali rodziny o przenosinach internowanych do innych ośrodków. Inni „klawisz” nie byli jednak tak przychylni.

„Śmierdzi „Solidarnością” mawiał jeden podczas spacerów internowanych, groził, że skróci internowanych o głowę” itp.

KARY

Funkcjonariusze potrafili wytaczać internowanym sprawy sądowe o oszczędności i obraźliwe słowa. W samych ośrodkach, oczywiście, stosowano kary dyscyplinarne za to, że np.: „w rozmowach z innymi internowanymi szkaluje Służbę Bezpieczeństwa i Służbę Więzienną (słowami „klawisz”, „esbek”) jak również w sposób wulgarny odnosi się do funk-

cjonariuszy SW”. Do najpoważniejszych kar należało umieszczenie na kilka dni w celi izolacyjnej, a powszechnie stosowano: nagany, rozmowy ostrzegawcze, upomnienia, pozbawianie wypiski nawet na miesiąc. Do przewinień należało: palenie w celi, palenie świeczek, wystawianie transparentu, wynoszenie grypsu na widzenie, posiadanie radia, list internowanych, nielegalnych listów, śpiewanie piosenek, niezejście ze spaceru pomimo rozkazu ...

Nieformalne kary to odrzucanie wniosków o widzenia lub tzw. „twarde łóżko”. Oczywiście system kar był uciążliwy ale internowani radzili sobie jak mogli, wspierali, pomagali, wymieniali artykułami z paczek.

NAGRODY

Nagrody były odwróceniem kar. Tak więc za dobre sprawowanie przydzielano dodatkowe widzenia, zakupy w kantine, paczki. Nagrody można było otrzymać za „systematycz-

ny udział w pracach związanych z obieraniem ziemniaków, „za prace przy niwelowaniu terenu pod boisko do siatkówki”, „za to że wszyscy zakwaterowani w celi pozytywnie dostosowują się do regulaminu”, „za wychodzenie na spacer gdy inni, w ramach protestu, bojkotowali spacery”.

KONTAKTY Z BLISKIMI

Na widzenie wpuszczano jedną, dwie osoby. Najczęstszą formą komunikacji były listy.

Internowani skarżyli się na różnorakie trudności w otrzymywaniu korespondencji. Nie otrzymywali jej wcale, albo po długich okresach. O ważnych sprawach dowiadywali się po czasie np. o śmierci bliskich już po pogrzebie. W ośrodkach internowania zawierano nawet śluby. Jednak z wieloma ograniczeniami: nie wolno robić zdjęć, mała liczba gości, świadek po uroczystości musi wrócić do swej celi (jeśli

świadkiem był inny internowany). Jeden z uwięzionych chciał by świadkiem był brat. Nie było to możliwe bo ten nie dostał przepustki z Barlinka.

POSŁUGA DUSZPASTERSKA

Poważną rolę w pomocy internowanym odegrał Kościół Katolicki.

Już w grudniu 1981r. Rada Główna Episkopatu Polski w sprawach internowanych pisała w komunikacie „uprasza się księży Biskupów, aby byli łaskawi: 1) występować do Wojennych Komisarzy Wojewódzkich o zwolnienie internowanych, szczególnie ojców i matek rodzin i chorych 2) zabiegać o możliwość odwiedzin osób internowanych w okresie Świąt Bożego Narodzenia i 3) udzielać rodzinom osób internowanych pomocy moralnej i materialnej.” Sekretarz Episkopatu biskup Bronisław Dąbrowski zauważył, że internowano wielotysięczną rzeszę ludzi, których jedyną winą było wyłącznie aktywność w życiu społecznym. Biskup zwrócił się do władz o możliwość opieki duszpasterskiej.

Podjęto więc negocjacje z władzami. Był to tym bardziej ważne, że sami więźniowie również postulowali i domagali się wizyt księży i odprawiania mszy świętych.

Ostatecznie Kierownictwo Zakładów Karnych wypracowało procedury wizyt duchownych. „W niedzielę nie może być żadnych ograniczeń dla posług religijnych, później rozgrywać to umiejętnie.” Pomimo odprawianych mszy świętych zdarzały się częste przypadki niewpuszczania księży oraz biskupów na teren zakładów karnych. Tymczasem zainteresowanie duchowieństwa sytuacją internowanych w całym kraju było duże. Msze święte odprawiane były stosunkowo często.

Oprócz mszy świętej i posługi kapłańskiej placówki były odwiedzane przez biskupów. W kolejnych miesiącach internowania każdy ośrodek na Dolnym Śląsku był wizytowany przynajmniej raz przez biskupa. Podczas wizyty w jednym z ośrodków odosobnienia biskup A. Dyczkowski rozmawiał z internowanymi, odpowiadał na pytania dotyczące sytuacji w kraju i Kościele.

POMOC MATERIALNA

Równie istotna jak posługa kapłańska była pomoc materialna udzielana przez Kościół.

Przez pierwsze miesiące stanu wojennego przywieziono do zakładów karnych kilka tysięcy paczek. Na Dolny Śląsku taką pomocą zajmował się Arcybiskupi Komitet Charytatywny we Wrocławiu.

W skali całego kraju taką działalnością zajmował się oczywiście Komitet Prymasowski.

GRYPSY

Bardzo ważna była również działalność nieformalna duchownych. „Osoby świadczące posługi duszpasterskie udzielały pomocy przy przekazywaniu tzw. „grypsów”. Opozycjoniści wykorzystując brak kontroli księży i zakonnicy przesyłali za ich pośrednictwem listy omijając cenzurę.

„Rola Kościoła i ludzi skupionych wokół niego wydaje się trudna do przecenienia. Ogromne zaangażowanie w sprawy opozycjonistów, zarówno wyższych duchownych, starających się wywalczyć lepsze traktowanie internowanych, jak i zwykłych wikarych, niosących codzienną posługę, zauważalne było przez cały okres stanu wojennego oraz więzienia internowanych. O wielkości pomocy materialnej świadczy ogromna liczba paczek z żywnością i innymi artykułami, którymi obdarowywani byli również skazani, a nawet funkcjonariusze służby więziennej. Jednak jeszcze większe znaczenie miała niesiona pomoc duchowa. Msze święte odprawiane w ośrodkach, pomimo panujących tam warunków, zawsze były bardzo uroczyste. Ponadto jak trafnie zauważył jeden z funkcjonariuszy SW: „posługa duszpasterska wlewała wiele otuchy, pokrzepiała wątplących, zagrzewała do przetrwania, dodawała siły, utwierdzała w słuszności postawy”.

***

Nieocenionym źródłem dla tych tekstów była książka Bartłomieja Perlaka „Internowani na Dolnym Śląsku i Opolszczyźnie”. Ta ciekawie napisana pełna interesujących danych pozycja została wydana przez IPN Wrocław.

Agnieszka Rurak-Żeleźny

WROCLAWSKIE NIEZALEZNE ZRZESZENIE STUDENTÓW

W 1977 roku, po zamordowaniu krakowskiego studenta, współpracownika Komitetu Obrony Robotników-Stanisława Pyjasa, studenci w różnych ośrodkach akademickich zaczęli zakładać Studenckie Komitety Solidarności. Wśród tych miejsc sprzeciwu wobec komunistycznego reżimu znalazł się również Wrocław. Aktywnymi działaczami SKS byli głównie studenci uniwersytetu i politechniki.

To właśnie oni pomagali w czasie strajku robotników w sierpniu 1980 r. w zajezdni tramwajowej, oni wreszcie byli w znacznej mierze sygnatariuszami oświadczenia powołującego we wrześniu 1980 roku Tymczasowy Komitet Założycielski Niezależnego Samorządnego Związku Studentów.

W pierwszym spotkaniu wzięli udział studenci Uniwersytetu, Politechniki, Akademii Rolniczej i Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych.

W październiku, na ogólnokrajowym zjeździe delegatów w Krakowie powołano do życia Niezależne Zrzeszenie Studentów.

Już miesiąc później wrocławski NZS liczył sobie ok. 5000 członków z politechniki, uniwersytetu, akademii rolniczej i akademii medycznej. Władze usiłowały ograniczyć aktywność NZS i zwlekały z jego rejestracją. Sąd Wojewódzki w Warszawie oddalił wnioski o rejestrację pod pretekstem, że organizacja studencka nie może być związkiem zawodowym. Po zmianie przepisów wystąpiono o zarejestrowanie Zrzeszenia do ministra nauki i szkolnictwa wyższego.

Przedłużające się negocjacje doprowadziły do strajku łódzkiej studentów. Poparli ich aktywnie, studenci wrocławscy podejmując strajki: ostrzegawczy i okupacyjny.

Ostatecznie 17 lutego 1981 roku Niezależne Zrzeszenie Studentów zostało zarejestrowane. I Zjazd NZS i powołanie władz odbyło się w kwietniu 1981 roku.

DZIAŁALNOŚĆ przed stanem wojennym

Studenci organizowali obchody rocznicy uchwalenia konstytucji 3 maja, Marca 68 (wykłady, artykuły w studenckiej prasie), a także manifestowali w obronie więźniów politycznych (dołączając się do „Solidarności” i Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania).

Marsz miał miejsce w maju 1981 r. i prawdopodobnie wzięło w nim udział ok. 10 tysięcy osób.

Wydawano również liczne pisma studenckie („Refleks”-UWr, „Co dalej”-PW, „NZS”-AR i inne).

NZS dążył także do zmiany programów nauczania, postulował autonomizację uczelni, a także zniesienia zideologizowanych ćwiczeń i wykładów na studium wojskowym. A stu-

denci uniwersytetu dążyli do zniesienia imienia Bolesława Bieruta.

„NZS zajmowało się oczywiście także sprawami socjalnymi: pomagało małżeństwom studenckim, starało się poprawić sytuację mieszkaniową i żywieniową studentów, zabiegało o dostęp do obiektów sportowych.”

DZIAŁALNOŚĆ w stanie wojennym

W trakcie przygotowań do II zjazdu NZS został wprowadzony stan wojenny.

13 grudnia „Solidarność” wraz z NZS utworzyły na UWr. Zakładowy Komitet Strajkowy. Rozpoczęto okupację rektoratu. Studenci AR nawiązali kontakt z Regionalnym Komitetem Strajkowym oraz kolportowali jego oświadczenia. W nocy z 14 na 15 grudnia strajkujących brutalnie spacyfikowano. „Większość czołowych działaczy NZS we Wrocławiu zostało internowanych (ok. 70 studentów).

Kilku studentom wytoczono procesy za organizowanie strajków. 5 stycznia 1982 władze komunistyczne zdelegalizowały NZS. Przystąpiono do organizowania struktur podziemnych, jeszcze w grudniu powstał Akademicki Ruch Oporu.

Od początku 1982 roku studenci prowadzili akcje protestacyjne polegające na paleniu świec, stukaniu w parapety i skandowaniu politycznych haseł („Żeby Polska była Polską”).

Na uniwersytecie i politechnice prowadzono strajk korytarzowy (niewchodzenie do sal wykładowych). Udało się też przeprowadzić obchody 2 rocznicy wprowadzenia stanu wojennego (150 osób zgromadziło się pod Aulą Leopoldinum, odśpiewało „Rotę”, „Mury” i hymn). Na politechnice obchody okazały się niemożliwe ze względu na dużą koncentrację ZOMO i milicji. Zamawiano także msze w rocznice ważnych wydarzeń. Studenci prowadzili pod-

ziemne biblioteki, kolportowali prasę, prowadzili zajęcia samokształceniowe, wydawali podziemne gazety. Pomagali również rodzinom internowanych i uwięzionych.

NZS, idąc wzorem „Solidarności Walczącej” od kwietnia 1985 r. nadawał własne audycje radiowe (także dzięki wypożyczanemu przez SW sprzętowi). Wykorzystywano prywatne mieszkania, wyższe piętra akademików, zagłuszano program III polskiego radia lub wykorzystywano nieużywane pasma.

W 1986 na UWr. uformowało się nieformalne ciało samorządowe tzw. Dwunastka (Zuzanna Dąbrowska, Paweł Kocięba-Żabski, Krzysztof Jakubczak, Jarosław Obremski, Tomasz Szaynok, Krzysztof Albin, Tomasz Bolanowski, Dariusz Derda, Radosław Molendowicz, Piotr Pawełczyk i Paweł Skudlarski). Członkowie Dwunastki byli również aktywni w Duszpasterstwie Akademickim ojców dominikanów, kierowanym przez o. Ludwika Wiśniewskiego. Działalność Dwunastki koncentrowała się wokół spraw bytowych studentów oraz organizowania happeningów.

W 1986 r. w rajdzie na Ślęzę wzięło udział kilkadziesiąt osób, tak studenci, jak i uczniowie szkół średnich. Niesiono transparenty: „Uśmiechnij się jutro będzie gorzej”, „Chcemy Gorbaczowa”, „Studenci na Madagaskar”. Jeszcze na dworcu we Wrocławiu grupą zainteresowało się MO,

a w drodze powrotnej wręcz zatrzymano ok. 50 osób.

Działacze NZS i Dwunastki zaangażowali się także w akcję w obronie uwięzionego Władysława Frasyniuka.

W 1987 r. studenci z transparentem NZS-u pojechali do Gdańska, by uczestniczyć w Mszy Świętej sprawowanej przez Jana Pawła II. Po Mszy uformował się pochód, który zakończył się starciami z ZOMO.

W 1988 r. zainaugurował swą działalność klub dyskusyjny „Historia i Polityka”, którego pracami kierował Władysław Stasiak.

REPRESJE

Jeszcze w 1982 roku, po wpadce jednej z drukarni NZS aresztowano kilka osób i orzekano wyroki nawet do roku więzienia. Zwalniano również ze stanowisk pracowników naukowych.

SB prowadziło sprawy operacyjnego rozpracowania wrocławskiego NZS-u „Komunikat”, „Indeks”, „Aromat”. Niestety, SB dysponowało również tajnymi współpracownikami.

KOLEJNE ZJAZDY

Po 1986 roku „Solidarność” zdecydowała się na jawne działanie, podobnie postąpiło NZS.

W styczniu 1987 r. w Warszawie odbył się II Krajowy Zjazd NZS, zaś w we wrześniu 1988 r. w Gdańsku III Krajowy Zjazd. Wybierano władze (w ścisłym kierownictwie znaleźli się dwaj przedstawiciele NZS-Grzegorz Schetyński i Jacek Protasiewicz, co świadczyło o dużym znaczeniu studium wojskowego).

W kwietniu 1989 r. odbył się we Wrocławiu IV Nadzwyczajny Zjazd NZS, na którym dyskutowano szanse legalizacji Zrzeszenia. Sytuacja w kraju ulegała już daleko idącym zmianom, wynegocjowano już przy Okrągłym Stole częściowo wolne wybory.

LEGALIZACJA

W 1988 r. wybuchły strajki - NZS solidaryzował się z robotnikami. Po pacyfikacji strajku w Hucie im. Lenina studenci zorganizowali manifestację i przeprowadzili jednodniowy strajk solidarnościowy na UWr. Na politechnice MO brutalnie roz-

pędziła tamtejszy wiec i aresztowała 22 osoby. Studenci podjęli wiec strajk okupacyjny do czasu zwolnienia aresztowanych, co nastąpiło dzień później. Jednocześnie członkowie NZS i Dwunastki zbierali podpisy pod petycją do ministra edukacji domagającą się legalizacji NZS.

W maju 1989 Sąd Wojewódzki w Warszawie odmówił rejestracji NZS, co zaowocowało demonstracją i starciami z MO.

Podjęto akcję protestacyjną, zawiązał się Ogólnopolski Komitet Strajkowy. „W jego siedemnastoosobowym składzie znalazło się aż pięciu wrocławian”.

We Wrocławiu strajkowały wszystkie uczelnie. Podczas strajku odbywały się koncerty, dyskusje, spotkania ze znanymi postaciami, prelekcje, projekcje filmów, odprawiano Msze.

Zorganizowano nawet międzuczelniany turniej piłki nożnej. Środowisko robotnicze także wspierało studentów, delegacja z Wałbrzycha przywoziła im uzbierane pieniądze.

Po wyborach w czerwcu 1989 roku premierem został Tadeusz Mazowiecki, a ministrem edukacji Henryk Samsonowicz. I stał się cud, pomimo, że w statucie NZS stałe pozostawał punkt o prawie do strajku (wcześniej był on argumentem dla Sądu by nieregistrować NZS). 22 września 1989 r. Sąd zarejestrował Niezależne Zrzeszenie Studentów.

Obecnie NZS zajmuje się sprawami codziennego życia studentów, „co w sytuacji gdy nie trzeba już walczyć o wolność i demokrację jest zrozumiałe”.

Agnieszka Rurak-Żeleźny
Kamil Dworaczek, Burzliwa dekada NZS we Wrocławiu 1980-1989, Warszawa 2012

W tym roku przypada **40. rocznica śmierci ks. Popiełuszki**. Jak będą wyglądały obchody?

Od 28 lutego, aż do listopada, przy grobie błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki przy kościele na Żoliborzu będzie odmawiana modlitwa o uwolnienie od nienawiści i lęku. To wydarzenie zainauguruje obchody 40. rocznicy śmierci kapłana

O tym, jak będą wyglądać obchody przypadającej w tym roku, 19 października, 40. rocznicy męczeńskiej śmierci błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki opowiedzieli podczas konferencji prasowej w Domu Arcybiskupów Warszawskich m.in. kard. Kazimierz Nycz, ks. Marcin Brzeziński, kustosz sanktuarium Błogosławionego Księdza Jerzego Popiełuszki, Paweł Kęska, przewodniczący Społecznego Komitetu Upamiętnienia 40. Rocznicy Porwania i Męczeńskiej Śmierci Błogosławionego Księdza Jerzego Popiełuszki oraz Marek Popiełuszko, bratanek ks. Popiełuszki oraz prezes fundacji „Dobro”.

W słowie wprowadzenia kard. Nycz podkreślił, że społeczny komitet powstał, aby „uczcić i wydobyć przesłanie duchowe z pięknego życia ks. Jerzego Popiełuszki”. – Trzeba ciągle wracać do podstawowych

wymiarów życia błogosławionego księdza Popiełuszki i właściwie stawiać akcenty na przesłaniu, które pozostawił. Nie chodzi o to, aby te akcenty uwspółcześniały jego osobę, ale jego przesłanie, by było aktualne na nasze czasy – zaapelował metropolita warszawski.

– Trzeba pokazać aktualność tej postaci współczesnemu pokoleniu. Jako człowiek i ksiądz pokazywał piękno wiary katolickiej oraz wynikający z tej wiary system wartości i norm moralnych. I zawsze powtarzał, że jest to propozycja, którą Chrystus przez Kościół daje człowiekowi i światu, ale z tym dopowiedzeniem: „jeśli chcesz”. Nie mamy chyba wątpliwości, co do tego, że współczesnemu człowiekowi i współczesnemu światu brakuje systemu wartości, norm moralnych, które wskazują człowiekowi drogę – mówił kard. Nycz. – Te rzeczy są ważne i będą aktualne – dodał.

Inicjatywy w Polsce i za granicą

W skład komitetu weszli członkowie rodziny księdza Popiełuszki, historycy, pracownicy instytucji kultury, artyści, członkowie NSZZ Solidarność, przedstawiciele świata edukacji i młodzieży. Wśród szesnastu członków komitetu są m.in.: Marek Popiełuszko, prezes fundacji rodziny Popiełuszków „Dobro”, prof. Paweł Skibiński, historyk, specjalista w dziedzinie historii najnowszej Kościoła, Rafał Wieczyński, reżyser filmu „Popiełuszko. Wolność jest w nas”.

Inauguracja obchodów

Już w środę 28 lutego, w rocznicę odprawienia przez ks. Jerzego Popiełuskę pierwszej Mszy Świętej w intencji Ojczyzny, w kościele św. Stanisława Kostki na Żoliborzu rozpocznie się modlitwa o wewnętrzną i społeczną przemianę. Przez 37 tygodni – tyle ile lat żył ks. Jerzy Popiełuszko – codziennie, aż do listopada, kiedy przypada rocznica jego pogrzebu, o godz. 21:00 przy grobie męczennika będzie odmawiana specjalna modlitwa o wolność od lęku i nienawiści. Do włączenia się w tę modlitwę zaproszone są wszystkie parafie, wspólnoty religijne oraz indywidualni wierni z Polski i z zagranicy

– Chcemy zrobić wszystko, co możemy, żeby historia księdza Jerzego Popiełuszki była usłyszana pełnym głosem w każdym domu i każdym miejscu – powiedział Paweł Kęska, przewodniczący Społecznego Komitetu Upamiętnienia 40. Rocznicy Porwania i Męczeńskiej Śmierci Błogosławionego Księdza Jerzego Popiełuszki, który zaprezentował również specjalne logo rocznicowe, które łączy wszystkie planowane inicjatywy.

Na stronie internetowej <https://40rocznica.popieluszko.net.pl/> można znaleźć informacje o wydarzeniach rocznicowych, które będą organizowane w Polsce i za granicą, przy zaangażowaniu licznych instytucji naukowych, kulturalnych, edukacyjnych i samorządowych. W tym miejscu jest również dostępna do pobrania treść modlitwy, która będzie odmawiana przez 37 tygodni przy grobie błogosławionego księdza Popiełuszki oraz fragmenty jego nauczania z pytaniami do osobistej refleksji.

Inicjatywy związane z obchodami 40. rocznicy śmierci ks. Popiełuszki odbędą się nie tylko w Warszawie, gdzie posługiwał, ale również w miejscach, gdzie się wychowywał – to przede wszystkim wieś Okopy oraz Suchowola i Białystok, gdzie 7 i 8 września odbędą się wydarzenia związane z przypadającą wtedy rocznicą urodzin kapłana – o czym poinformował w czasie konferencji Marek Popiełuszko, bratanek ks. Popiełuszki oraz prezes fundacji „Dobro”.

Nieco wcześniej, w czerwcu w Muzeum Archidiecezji Warszawskiej otwarta zostanie specjalna wystawa, na którą złożą się mało znane materiały związane z życiem ks. Jerzego Popiełuszki. – Wystawa pokaże życie i otoczenie, w którym żył ks. Popiełuszko. Pokażemy dokumenty, fotografie, ale też najwybitniejsze dzieła sztuki z tego okresu – mówił Piotr Kopszak, dyrektor Muzeum Archidiecezji Warszawskiej.

Ponadto, Polskie Radio na podstawie archiwalnych nagrań stworzyło podcast „Ks. Jerzy Popiełuszko – niezłomny kapłan”, w którym można usłyszeć również życzenia składane ks. Popiełuszce przez jego rodziców.

kh/archwva.pl